

ผลการพัฒนาหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
Effects on Developing The Curriculum for Incubating Graduates to
Possess Skills as a New Generation of Entrepreneurs ;
Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

เมษา นวลศรี¹
กุลชาติ พันธวรกุล²

Mesa Nuansri¹
Kullachat Pantuworukul²

Received : August 17, 2020 Revised : October 17, 2020 Accepted : November 5, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในรูปแบบออนไลน์ 2) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของนักศึกษาระหว่างก่อนและหลังการอบรม และ 3) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการอบรมโครงการบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในรูปแบบออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาปริญญาตรีที่ร่วมโครงการ จำนวน 89 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 30 ข้อ และ 2) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรม จำนวน 24 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรการอบรมโครงการบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ประกอบด้วย 6 โมดูล โดยกิจกรรมการอบรมแต่ละโมดูล ประกอบด้วย การอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามความสะดวกของผู้เรียน และการอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามช่วงเวลาที่นัดหมาย รวมถึงการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยมีชั่วโมงการอบรมรวม 51 ชั่วโมง 2) คะแนนความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในภาพรวม พบว่า คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการอบรมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

คำสำคัญ: การบ่มเพาะ ผู้ประกอบการ

^{1,2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

² Corresponding author. Email: kullachat@vru.ac.th

Abstract

The purpose of this study were 1) to develop an online curriculum for training graduates to possess skills as a new generation of entrepreneurs, 2) to compare the students' levels of knowledge on being a new generation of entrepreneurs before and after joining the incubation training curriculum, and 3) to evaluate students' satisfaction on the online training curriculum for incubating graduates to possess skills for being a new generation of entrepreneurs. The sample was consisted of 89 undergraduates. The instrument used for collecting the data included 1) a 30-item test on the knowledge about being entrepreneurship and 2) a 24-item satisfaction assessment questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples was used for analyzing inferential statistics. The results of the research showed that 1) there were 6 modules in the curriculum for training graduates to possess skills as a new generation of entrepreneurs, each of which was composed of the online training designed upon students' convenience, scheduled online training, self-practice and learning from practice. The training was conducted in a 51-hour period; 2) the overall post-training scores were higher than the pre-training scores at a significant level of .05; and 3) the students' overall satisfaction with the training were at quite high levels.

Keywords: Entrepreneurs, Incubation

บทนำ

รากฐานในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการผลักดันให้มหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัย แห่งการประกอบการ (entrepreneurial university) และดำเนินการร่วมกับภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุน นักศึกษา นักวิจัย และผู้ประกอบการให้สามารถเข้ากับทรัพยากรที่จะส่งเสริมพัฒนาธุรกิจจากความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ และเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (new engine of growth) ของประเทศในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย หรือแม้แต่เวียดนามต่างก็สนับสนุนให้เกิดมีธุรกิจ startup ขึ้นอย่างมากมาย เช่นเดียวกับประเทศไทยเนื่องมาจากนักศึกษา ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่เริ่มสนใจ และให้ความสำคัญที่จะเป็นผู้ประกอบการ หรือต้องการมีธุรกิจเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องการเป็นลูกจ้างของใคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนอมนำพระราโชบายด้านการศึกษาในการเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดทำยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ขึ้น ต่อมาได้มีการทบทวนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ ฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2561 โดยการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อยู่บนฐานความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินการของมหาวิทยาลัยราชภัฏตรงตามเจตนารมณ์ของแผนยุทธศาสตร์บนพื้นฐานศักยภาพและบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัยนำไปสู่ผลลัพธ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับ

คุณภาพการศึกษา ได้เสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการบรรลุผลตามตัวชี้วัดของ ยุทธศาสตร์ คือ โครงการบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ภายใต้บริบทของการพัฒนา ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยตัวชี้วัดที่ 3.5 ของยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ผู้สำเร็จ การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอาชีพ มีรายได้สามารถดูแลตัวเองและครอบครัวได้ การได้งานทำ ทำงานตรงสาขา ประกอบอาชีพอิสระ มีกิจการของตนเองที่มีรายได้ประจำภายในระยะเวลา 1 ปี นับจาก วันที่สำเร็จการศึกษาเมื่อเทียบกับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษานั้น การมีงานทำนับการทำงาน สุจริตทุกประเภท ที่สามารถสร้างรายได้ประจำเพื่อเลี้ยงชีพได้ (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัย ราชภัฏ, 2561) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 9 เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและจากกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ได้กำหนดให้การพัฒนาไอซีทีในภาค การศึกษา โดยให้ความสำคัญกับไอซีทีเป็นเครื่องมือสำคัญในการก้าวสู่ยุคข่าวสารข้อมูล การใช้ไอซีทีที่มี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่สนองต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง เทคโนโลยีการเรียนรู้จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายหลัก เพื่อช่วยเปลี่ยนสังคมไทยไปสู่สังคมการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและ เล็งเห็นถึงความจำเป็นในเรื่องนี้ และประสงค์ที่จะเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในการเป็น ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ (startup) ได้อย่างมีคุณภาพและมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต จึงได้จัดหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (startup) ขึ้น เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ ด้านการประกอบธุรกิจ ด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาด และการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ให้แก่คนรุ่น ใหม่ที่สนใจอยากจะทำธุรกิจ Startup ซึ่งเป็นผลงานของตนเอง อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับ นักศึกษารุ่นต่อไปในอนาคต ตลอดจนให้นักศึกษาได้สัมผัส ทดลอง และ เข้าใจการประกอบธุรกิจ Startup เพื่อกลายเป็นบุคลากรที่มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มลูกค้า หรือ สังคม ด้วยเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือจัดตั้งธุรกิจได้ในอนาคตต่อไป

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้การพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้บรรลุผล ตามวัตถุประสงค์ โดยมีการผลิตสื่อและจัดอบรมให้ความรู้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ขึ้น ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรบ่มเพาะนักศึกษาให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งจะต้องใช้ สื่อที่มีประสิทธิภาพ มีความน่าสนใจ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเป็น ผู้ประกอบการใหม่ ผ่านสื่อที่มีความหลายในการนำเสนอ เช่น คลิปบรรยายโดยวิทยากรที่มีความสามารถ และประสบการณ์ สื่อที่เน้นให้นักเรียน นักศึกษามีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริง ตลอดจนการใช้แอปพลิเคชัน ในการจัดอบรมออนไลน์ที่มีความเหมาะสม เพื่อส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักศึกษาต่อไป และเพื่อให้ ทราบถึงความสำเร็จของโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือตัวชี้วัดสำคัญของโครงการหรือไม่ ดังนั้น จึงได้ทำการประเมินโครงการเพื่อประเมินผลในมิติต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับใช้ในการ ตัดสินใจเชิงนโยบายและพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในรูปแบบออนไลน์
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของนักศึกษาระหว่างก่อนและ หลังการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในรูปแบบออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคณะในทุกชั้นปี จำนวนทั้งสิ้น 7,416 คน (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ใช้หลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (volunteer sampling) ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีทุกคณะในทุกชั้นปีที่สมัครใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยที่แต่งตั้งให้เข้าร่วมและผ่านเกณฑ์การเข้าร่วมการอบรม โดยมีข้อมูลคะแนนที่จะสามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อได้ จำนวนทั้งสิ้น 89 คน

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การอบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการในครั้งนี้ ผู้ประเมินใช้แพลตฟอร์ม google classroom เป็นช่องทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแนบลิงก์ google form ตามระยะเวลาที่เหมาะสมในระหว่างการอบรม โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 12 พฤษภาคม ถึง 21 มิถุนายน 2563 ผ่านระบบออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการใหม่ (เพื่อใช้วัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดเดียวกัน) มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ (multiple choices) ครอบคลุมเนื้อ 6 โมดูล ๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (validity) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหา โดยผลการตรวจสอบพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยงแบบ KR-20 ทั้งฉบับเท่ากับ .901 โดยทำเป็นข้อสอบออนไลน์ในรูปแบบของ google form

2. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านเนื้อหา และด้านรูปแบบการอบรม โดยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ จำนวน 24 ข้อคำถาม ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (validity) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหา โดยผลการตรวจสอบพบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ .986 โดยทำเป็นแบบประเมินออนไลน์ในรูปแบบของ Google form

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของนักศึกษา ระหว่างก่อนและหลังการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยใช้สถิติ

เชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง ได้แก่ t-test for dependent samples

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนนอยู่ในช่วง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนอยู่ในช่วง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

คะแนนอยู่ในช่วง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

คะแนนอยู่ในช่วง 3.51 - 4.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในรูปแบบออนไลน์

หลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่เป็นรูปแบบการอบรมออนไลน์ มีจำนวนชั่วโมงการอบรมรวม 51 ชั่วโมง มีระยะเวลาการอบรมตั้งแต่วันที่ 12 พฤษภาคม 2563 ถึงวันที่ 21 มิถุนายน 2563 โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็น 6 โมดูล มีรายละเอียดดังนี้

โมดูลที่ 1: การสร้างความคิดสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (idea generation for new entrepreneurs)

โมดูลที่ 2: ปฏิบัติการเขียนแผนธุรกิจ (business model canvas)

โมดูลที่ 3: การวิเคราะห์ตลาดของลูกค้า (customer marketing analysis)

โมดูลที่ 4: การสร้างแบรนด์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ (branding and product development)

โมดูลที่ 5: การตลาดดิจิทัลและแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันสำหรับผู้ประกอบการ (digital marketing and application platforms for entrepreneur)

โมดูลที่ 6: การวางแผนการเงินเพื่อสร้างธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ (financial and business planning for entrepreneur)

รูปแบบการอบรม

1. กิจกรรมการอบรมแต่ละโมดูล ประกอบด้วย การอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามความสะดวกของผู้เรียน (asynchronous learning) และการอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามช่วงเวลาที่นัดหมาย (synchronous learning) รวมถึงการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

2. การอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามช่วงเวลาที่นัดหมาย (synchronous learning) กำหนดช่วงเวลาตามความเหมาะสมของแต่ละโมดูล กิจกรรมอาจเป็นการบรรยาย การถามตอบ การอภิปราย การปฏิบัติ และการนำเสนอ จำนวน 6 ครั้ง ทุกการเริ่มต้นเนื้อหาของแต่ละโมดูล

3. การเรียนโดยการศึกษาและปฏิบัติงานด้วยตนเอง กำหนดช่วงเวลา และการส่งงานหรือนำเสนอผลงาน เป็นการเรียนรู้จากการนำความรู้เชิงแนวคิด ทฤษฎี สู่การปฏิบัติในบริบทงานของผู้เรียน

แพลตฟอร์มที่ใช้สำหรับการอบรมออนไลน์

 <p>Google Classroom</p>	 <p>Google Meet</p>	
<p>http://classroom.google.com/ หรือโหลดแอป Google Classroom ใช้ email @vru.ac.th เท่านั้น ห้องเรียน VRU Startup 2020 รหัส Join Class: 6mxfhi3 สำหรับบริหารห้องเรียนออนไลน์ 1) Link เข้าห้อง Live สด 2) Link เอกสารประกอบการเรียน 3) Link Clips เรียนออนไลน์ 4) ส่งงานกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ 5) สอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ</p>	<p>ใช้สำหรับ Live สด ทุกวันจันทร์ เวลา 9.00 - 11.00 น. รับ Link ห้องใน Google Classroom 1) เช็กชื่อผ่านการ Pre-Test (10 นาที) 2) แนะนำการเรียนแต่ละสัปดาห์ 3) อธิบายวิธีทำกิจกรรมและวิธีส่งงาน 4) นำเสนองานแต่ละกลุ่ม</p>	<p>ชื่อ Channel: VRU Startup Clips เรียนออนไลน์</p>

ภาพที่ 1 แพลตฟอร์มที่ใช้สำหรับการเรียนออนไลน์

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของนักศึกษาระหว่างก่อนและหลังการอบรมเฉพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ระหว่างก่อนและหลังการอบรม

รายการ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
โมดูลที่ 1: การสร้างความคิดสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่					
ก่อนอบรม	5.00	3.58	1.17	3.55*	0.00
หลังอบรม	5.00	4.08	0.98		
โมดูลที่ 2: ปฏิบัติการเขียนแผนธุรกิจ					
ก่อนอบรม	5.00	2.70	1.25	4.87*	0.00
หลังอบรม	5.00	3.38	1.16		
โมดูลที่ 3: การวิเคราะห์ตลาดของลูกค้า					
ก่อนอบรม	5.00	2.88	1.31	5.85*	0.00
หลังอบรม	5.00	3.69	1.37		
โมดูลที่ 4: การสร้างแบรนด์และพัฒนาผลิตภัณฑ์					
ก่อนอบรม	5.00	2.91	1.09	3.32*	0.00
หลังอบรม	5.00	3.48	1.21		
โมดูลที่ 5: การตลาดดิจิทัลและแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันสำหรับผู้ประกอบการ					
ก่อนอบรม	5.00	3.11	1.24	3.93*	0.00
หลังอบรม	5.00	3.85	1.28		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	p
โมดูลที่ 6: การวางแผนการเงินเพื่อสร้างธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ					
ก่อนอบรม	5.00	2.44	1.18	4.89*	0.00
หลังอบรม	5.00	3.10	1.20		
ภาพรวม					
ก่อนอบรม	30.00	17.76	4.07	6.94*	0.00
หลังอบรม	30.00	22.09	4.34		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (startup) ระหว่างก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples พบว่า โดยภาพรวมคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายโมดูล พบว่า ทุกโมดูล (6 โมดูล) คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่ต่อการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจโดยภาพรวม (n=89)

ความพึงพอใจต่อการอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตฯ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านสื่อ/แพลตฟอร์ม	3.13	0.65	ค่อนข้างมาก
2. ด้านวิทยากร	3.14	0.60	ค่อนข้างมาก
3. ด้านเนื้อหาการอบรม	3.20	0.60	ค่อนข้างมาก
4. ด้านรูปแบบการจัดอบรม	3.13	0.65	ค่อนข้างมาก
รวม	3.15	0.61	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 3 พบว่า ภาพรวมนักศึกษาที่อบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=3.15$, $S.D.=0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยด้านเนื้อหาการอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.20$, $S.D.=0.60$) รองลงมา ได้แก่ ด้านวิทยากร ($\bar{X}=3.14$, $S.D.=0.60$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านสื่อการอบรม (n=89)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความชัดเจนของสื่อคลิปบรรยาย เช่น ภาพ เสียง	3.11	0.73	ค่อนข้างมาก
2. ความเหมาะสมของความยาวสื่อคลิปบรรยาย	3.11	0.76	ค่อนข้างมาก
3. ความสามารถในการเข้าถึงเพื่อการใช้งานสื่อ	3.15	0.70	ค่อนข้างมาก
4. ความเหมาะสมในการคัดสรรสื่อมาใช้ในการอบรม	3.15	0.73	ค่อนข้างมาก
5. การทำความเข้าใจและเรียนรู้จากสื่อ	3.13	0.74	ค่อนข้างมาก
รวม	3.13	0.65	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4 พบว่า ภาพรวมนักศึกษาที่อบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความพึงพอใจด้านสื่อการอบรมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=3.13, S.D.=0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยในประเด็นของ “ความสามารถในการเข้าถึงเพื่อการใช้งานสื่อ” ($\bar{X}=3.15, S.D.=0.70$) และ “ความเหมาะสมในการคัดสรรสื่อมาใช้ในการอบรม” ($\bar{X}=3.15, S.D.=0.73$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากันทั้งสองรายการ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านวิทยากร (n=89)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความรู้ความสามารถตรงกับกิจกรรมการอบรม	3.09	0.72	ค่อนข้างมาก
2. การถ่ายทอดและเชื่อมโยงความรู้	3.17	0.63	ค่อนข้างมาก
3. การตอบข้อซักถามให้กับผู้เข้าอบรม	3.20	0.66	ค่อนข้างมาก
4. ความสามารถในการใช้สื่อ/แพลตฟอร์มในการอบรม	3.20	0.66	ค่อนข้างมาก
5. เทคนิคและลีลาในการบรรยาย	3.06	0.74	ค่อนข้างมาก
6. การสร้างความสนใจให้อยากเรียนรู้	3.01	0.75	ค่อนข้างมาก
7. การยกตัวอย่างและเลือกใช้สื่อประกอบการบรรยาย	3.20	0.68	ค่อนข้างมาก
รวม	3.14	0.60	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 5 พบว่า ภาพรวมนักศึกษาที่อบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความพึงพอใจด้านวิทยากรอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=3.14, S.D.=0.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยมีข้อรายการจำนวน 3 ข้อ ที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ “การตอบข้อซักถามให้กับผู้เข้าอบรม” ($\bar{X}=3.20, S.D.=0.66$) “ความสามารถในการใช้สื่อ/แพลตฟอร์มในการอบรม” ($\bar{X}=3.20, S.D.=0.66$) และ “การยกตัวอย่างและเลือกใช้สื่อประกอบการบรรยาย” ($\bar{X}=3.20, S.D.=0.68$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อเนื้อหาการอบรม (6 โมดูล)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความครอบคลุมของเนื้อหาสำหรับการบ่มเพาะ Startup	3.19	0.67	ค่อนข้างมาก
2. ความสอดคล้องของกิจกรรมกับเนื้อหาการอบรม	3.18	0.65	ค่อนข้างมาก
3. ความเหมาะสมในการลำดับเนื้อหา	3.18	0.68	ค่อนข้างมาก
4. ความเหมาะสมระหว่างเนื้อหากับระยะเวลา	3.07	0.74	ค่อนข้างมาก
5. ความทันสมัยของเนื้อหา	3.35	0.64	ค่อนข้างมาก
6. ความเหมาะสมของเนื้อหาสำหรับผู้เข้าร่วมอบรม	3.12	0.72	ค่อนข้างมาก
รวม	3.20	0.60	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 6 พบว่า ภาพรวมนักศึกษาที่อบรมหลักสูตรบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความพึงพอใจด้านเนื้อหาการอบรม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=3.20, S.D.=0.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

โดย “ความทันสมัยของเนื้อหา” มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X}=3.35, S.D.=0.64$) รองลงมา ได้แก่ “ความครอบคลุมของเนื้อหาสำหรับการบ่มเพาะ Startup” ($\bar{X}=3.19, S.D.=0.67$)

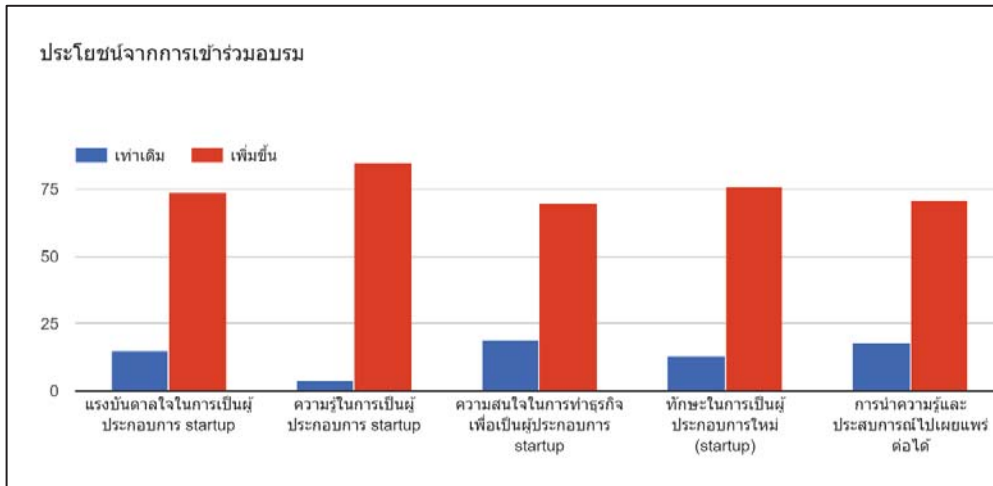
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการอบรม (n=89)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของวิทยากรกับกิจกรรมการอบรม	3.15	0.72	ค่อนข้างมาก
2. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดอบรมออนไลน์	3.04	0.78	ค่อนข้างมาก
3. การเลือกใช้แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางการอบรม (Google Meet และ Google Classroom)	3.26	0.73	ค่อนข้างมาก
4. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดอบรม	3.01	0.82	ค่อนข้างมาก
5. ความเหมาะสมของเนื้อหาในการจัดอบรม (6โมดูล)	3.08	0.74	ค่อนข้างมาก
6. การติดต่อประสานงานของผู้รับผิดชอบโครงการ	3.16	0.72	ค่อนข้างมาก
รวม	3.13	0.65	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 7 พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาโครงการบ่มเพาะให้บัณฑิตมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความพึงพอใจด้านรูปแบบการอบรม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}=3.13, S.D.=0.65$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดย “การเลือกใช้แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางการอบรม เช่น Google Meet และ Google Classroom” มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{X}=3.26, S.D.=0.73$) รองลงมา ได้แก่ “การติดต่อประสานงานของผู้รับผิดชอบโครงการ” ($\bar{X}=3.16, S.D.=0.72$) และ “ความเหมาะสมของวิทยากรกับกิจกรรมการอบรม” ($\bar{X}=3.15, S.D.=0.72$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรม (n=89)

รายการ	เท่าเดิม	เพิ่มขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. การสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการ startup	15 (16.85)	74 (83.15)
2. ความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ startup	4 (4.49)	85 (95.51)
3. ความสนใจในการทำธุรกิจเพื่อเป็นผู้ประกอบการ startup	19 (21.35)	70 (78.65)
4. ทักษะในการเป็นผู้ประกอบการใหม่ (startup)	13 (14.61)	76 (85.39)
5. การนำความรู้และประสบการณ์ไปเผยแพร่ต่อได้	18 (20.22)	71 (79.78)

ภาพที่ 1 แผนภูมิแท่งแสดงการเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

จากตารางที่ 8 และแผนภาพที่ 1 ผลการศึกษาความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม พบว่า นักศึกษาที่ส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นในทุกประเด็น โดยประเด็นที่นักศึกษามีความเห็นว่าได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นสูงที่สุดได้แก่ “ความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ startup” จำนวน 85 คน (คิดเป็นร้อยละ 95.51) รองลงมา ได้แก่ มีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการใหม่ (startup) จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 85.39) และ การสร้างแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการ startup จำนวน 74 คน (คิดเป็นร้อยละ 83.15) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การอบรมหลักสูตรบ่มเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ประกอบด้วย 6 โมดูล ได้แก่ 1) การสร้างความคิดสำหรับผู้ประกอบการรุ่น 2) ปฏิบัติการเขียนแผนธุรกิจ 3) การวิเคราะห์ตลาดของลูกค้า 4) การสร้างแบรนด์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ 5) การตลาดดิจิทัลและแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันสำหรับผู้ประกอบการ และ 6) การวางแผนการเงินเพื่อสร้างธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ โดยกิจกรรมการอบรมแต่ละโมดูล ประกอบด้วย การอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามความสะดวกของผู้เรียน (asynchronous learning) และการอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามช่วงเวลาที่นัดหมาย (synchronous learning) รวมถึงการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยมีชั่วโมงการอบรมรวม 51 ชั่วโมง จากการประเมินคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยภาพรวม พบว่า คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการอบรมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยนักศึกษามากกว่าครึ่งได้รับประโยชน์จากกิจกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นในทุกประเด็น โดยประเด็นที่นักศึกษามีความเห็นว่าได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นสูงที่สุดได้แก่ “ได้รับความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการใหม่เพิ่มมากขึ้น” รองลงมา ได้แก่ มีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการใหม่เพิ่มมากขึ้น และ เกิดแรงบันดาลใจในการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่เพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการพัฒนากิจกรรมการอบรมแต่ละโมดูล ซึ่งประกอบด้วย การอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามความสะดวกของผู้เรียน (asynchronous learning) และการอบรมในรูปแบบออนไลน์ ตามช่วงเวลา ที่นัดหมาย (synchronous learning) รวมถึงการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งจากผลการประเมิน พบว่า งานที่มอบหมายระหว่างสัปดาห์ จำนวน 1-2 งาน มีทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม ซึ่งจากการสัมภาษณ์พูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ได้ข้อมูลว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สนใจให้ความร่วมมือในการทำงานส่งตามที่กำหนด แต่สำหรับกรณีที่เป็นการมอบหมายงานอาจจะหาเวลาพูดคุยปรึกษากันค่อนข้างยาก การคุยงานออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ อาจยังไม่สะดวกนักเนื่องจากบางครั้งต้องระดมสมองช่วยกันคิด สร้างสรรค์ผลงาน และลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้น อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคบ้างในบางชิ้นงาน แต่อย่างไรก็ตามกิจกรรมการอบรม startup ยังคงมีความสำคัญและควรให้ความสำคัญกับกลุ่มนักศึกษาต่อไป เนื่องจากนักศึกษาเป็นกลุ่มปัญญาชนที่จะต้องขับเคลื่อนประเทศชาติในทุกมิติ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจพื้นฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล และสามารถประกอบธุรกิจเป็นอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ ดังที่ ชัยวัฒน์ ไบไม้ (2560) ได้สังเคราะห์และนิยาม คำว่า startup ว่าหมายถึงผู้ประกอบการรายใหม่ที่ใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนธุรกิจ เพื่อสร้างสินค้าหรือบริการที่เกิดมูลค่าเพิ่มจนกลายเป็นธุรกิจเชิงพาณิชย์ที่เติบโตได้อย่างรวดเร็ว

2. จากผลการประเมิน พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ (startup) ระหว่างก่อนและหลังการอบรม โดยภาพรวมและรายโมดูล (ทั้ง 6 โมดูล) พบว่า คะแนนหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการอบรมในครั้งนี้ทางมหาวิทยาลัยได้คัดสรรวิทยากรหลักที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารธุรกิจ และมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการโดยตรง อีกทั้ง มีความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ และมีความสามารถในการผลิตสื่อสำหรับในการอบรมได้อย่างเหมาะสมและหลากหลาย จึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษาสนใจในเนื้อหาและกิจกรรม อีกทั้งติดตามและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างตลอดการอบรม จนส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นवलพรรณ ไชยมา (2554) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์ ผลการประเมินรูปแบบการสอน พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดขั้นสูงหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับภควัต เกอะประสิทธิ์ และนิธิวัฒน์ อิวสกุล (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาไฮดรอลิกส์และนิวแมติกส์ประยุกต์สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรี และผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลความพึงพอใจในภาพรวมที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาไฮดรอลิกส์และนิวแมติกส์ประยุกต์สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดอบรมโครงการปมเพาะบัณฑิตให้มีทักษะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการอบรมดังกล่าวเป็นการเอื้อและอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาสามารถเรียน

รู้ที่บ้านหรือที่พักรู้ได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางมารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มใหญ่ อีกทั้ง นักศึกษาในปัจจุบันมีทักษะในการใช้งานและเข้าถึงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อ เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนเนื้อหาการอบรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากการพูดคุยกับนักศึกษา พบว่า มีหลายคนที่ทำธุรกิจค้าขายผ่านระบบออนไลน์เป็นอาชีพเสริม และสร้างรายได้อยู่แล้ว และบางส่วนมีความสนใจและมีแรงบันดาลใจที่จะประกอบอาชีพเสริมค้าขายออนไลน์เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับค่อนข้างมากทั้งภาพรวมและรายข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ Bonk et al. (2005) ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนสามารถผสมผสานกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระผ่านสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเวลาในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมากขึ้น ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. การจัดอบรมออนไลน์มีสิ่งสำคัญที่ต้องเตรียมความพร้อม เช่น ความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบเครือข่ายไร้สาย และระบบเครือข่ายสำรองเพื่อรองรับระบบเครือข่ายหลักในกรณีที่มีปัญหา ตลอดจนความเร็วและคุณภาพของเครือข่ายที่ใช้ หากมีประเด็นประเด็นปัญหาเหล่านี้จะทำให้การจัดอบรมหยุดชะงักและเป็นอุปสรรคสำคัญได้

2. จากการอบรมในครั้งนี้ ถึงแม้จะมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับความพร้อมในการอบรมแบบระบบออนไลน์ ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า มีความพร้อมค่อนข้างสูงในด้านอุปกรณ์ และสัญญาณอินเทอร์เน็ต แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตอยู่บ้างตลอดระยะเวลาของการอบรม ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ค่อนข้างยากและอาจเป็นอุปสรรคในบางครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดอบรมในรูปแบบผสมผสานโดยมีระบบออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมด้วย ถือว่ามีความคล่องตัวและสะดวกทั้งผู้จัดและผู้เข้าร่วมอบรม อีกทั้ง ประหยัดเวลาในการเดินทางที่ต้องมาพบปะร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ในทางกลับกันก็มีปัญหาอุปสรรคมากเช่นเดียวกัน ดังนั้น หากมีการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจมีการวิเคราะห์ถึงประโยชน์และอุปสรรคเชิงลึกตลอดจนผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการอบรมและการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้และความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมระหว่างการอบรมในรูปแบบออนไลน์ และรูปแบบปกติ เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงเปรียบเทียบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชัยวัฒน์ ไบไม้. (2560). สดาร์ทอว์: นิยามความสำคัญ และแนวทางการทำวิจัย. *วารสารนักบริหาร*, 37(2), 10-21.

- นวลพรรณ ไชยมา. (2554). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบัน การพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สืบค้นจาก <http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=244030>.
- ภควัต เกอะประสิทธิ์ และนิธิพัฒน์ อิวสกุล. (2563). การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน รายวิชาไฮดรอลิกส์และนิวแมติกส์ประยุกต์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 12(1), 164-174.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *สารสนเทศ ประจำปีการศึกษา 2562*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). *ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)*. กรุงเทพฯ: ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัย ราชภัฏ (ทปอ.มรภ.).
- Bonk, C., Olson, T., Wisner, R., & Orvis, K. (2005). *Blended web learning: Advantages, disadvantages, issues and considerations*. Retrieved from <http://www.uwex.edu/disted/conference>.